

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ У СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У державних документах «Базовому компоненті дошкільної освіти», Законі України «Про дошкільну освіту» [1], Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті окреслено нові вимоги до підготовки дітей дошкільного віку до навчання в школі.

Проблемі наступності між дошкільним навчальним закладом і школою присвячені праці К. Бардіна, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Божович, Н. Виноградової, Л. Журової, В. Мухіної та інших.

Значну кількість досліджень, присвячених проблемі готовності дошкільників до школи проведено такими вченими, як Н. Бібік, В. Бондар, М. Вашуленко, З. Плохій, О. Проскура, Т. Кондратенко, О. Савченко.

Вивчення проблеми готовності до навчання в школі є одним із напрямів наукових досліджень психологів Л. Виготського, Д. Ельконіна, В. Мухіної, О. Запорожця, Г. Костюка та інших.

Окремі аспекти проблеми підготовки дітей до школи висвітлено у працях А. Шахнаровича, С. Рубінштейна, І. Зимньої (структура мовленої діяльності, механізми породження мови), О. Гвоздева, Є. Тихєєвої, М. Фомичьова (оволодіння дошкільниками одиницями мови) та інших.

Перехід дітей дошкільного віку з дошкільного закладу до школи є важливим етапом її життя. Він пов'язаний не лише зі зміною середовища її розвитку, а й із відповідними процесами самоусвідомлення, і характеризується зіткненням з новими проблемами, відкриттям у собі нових можливостей тощо. Складовою особистісної готовності до навчання є соціальний розвиток, який виявляється у потребі й умінні взаємодіяти з однолітками, дорослими, спілкуватися й адекватно реагувати на події. Саме соціальному розвитку як складовому особистісного в сучасних умовах надається велике значення.

У цілому готовність дитини до школи розглядається як інтегральна властивість, що включає в себе комплекс факторів, які визначають успішність усього педагогічного процесу, розуміючи під готовністю дитини до шкільного навчання («шкільною зрілістю») той рівень морфологічного, функціонального і психічного розвитку дитини, за яких вимоги систематичного навчання не призведуть до порушення здоров'я дитини.

Одним із показників шкільної готовності є вміння дитини доволно підкоряти свої дії заданому правилу в ситуації послідовного виконання словесних вказівок дорослого. Але, як свідчать результати досліджень, значна частина дітей шести-семи років відчуває труднощі в адекватному сприйманні навчальної ситуації: досить часто вони ігнорують інструкцію і

діють самостійно. Інші – сприймають її формально, як команду, виконання якої не потребує будь-яких самостійних міркувань. Багато з них сприймають завдання не як навчальне, а як практичне, для одержання конкретного результату, а не для того, щоб чогось навчитись. Узагальнення наукових матеріалів дозволяє говорити про готовність дитини до навчання в школі, як особливе новоутворення, яке включає інтелектуальний, особистісний і соціально-психологічний компоненти, що є важливими як для успішної початкової діяльності дитини, так і для її швидкого, безболісного входження у нову систему відносин. Майбутній шестирічний школяр відповідно до сучасних вимог повинен бути фізично здоровим, психічно і соціально розвиненим, тобто особистісно зрілим і життєво та соціально компетентним.

Готовність до систематичного навчання в школі можна представити такими ознаками:

а) наявність основних уявлень про природні й соціальні явища, загального запасу знань про навколишній світ, про людей, про себе; диференційоване сприйняття, керована концентрація уваги, здатність до виявлення основних ознак і зв'язків між явищами, сформованість мисленнєвих операцій порівняння, аналогій, синтезу, узагальнення, концентрації, класифікації, розрізнених форм мислення, раціональний підхід до дійсності, інтерес до занять, де результат може бути досягнутий тільки ціною зусилля, здатність розуміння і застосування символів узагалі, розвиток тонкої моторики руки і сенсомоторних координацій, творча уява;

б) сформованість Я-концепції, мотиваційна і емоційно-вольова готовність, свідомо орієнтація у власних емоціях і почуттях, здатність до узагальнення афективних переживань, що приводить до вибіркості в стосунках з однолітками, розвиток емпатії, моральних почуттів, сформованість відповідного рівня довільності поведінки та діяльності до самоконтролю;

в) здатність виконувати соціальну роль учня, потреба спілкуватися з іншими, розвиненість необхідних форм спілкування з однолітками, уміння підкорятись інтересам і звичаям дитячих груп, спроможність відстоювати власну точку зору.

Отже, вступаючи до школи, дитина має бути готовою до зміни ігрової діяльності на навчальну, до нових взаємин з дорослими та систематичної інтелектуальної праці.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про дошкільну освіту» – К.: Ред. журналу «Дошкільне виховання», 2001. – 55 [1] с. – (Бібліотечка журналу «Дошкільне виховання»).
2. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002. – № 26.– від

24 квітня – 1 травня. – С. 2–4.